

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

ΑΝΑΡΤΗΤΕΑ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ

ΕΚΘΕΣΗ ΕΠΙ ΤΟΥ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟΥ

«Νέο πλαίσιο μέτρων στεγαστικής αρωγής και λοιπών ενισχύσεων μετά από φυσικές καταστροφές, βελτίωση πλαισίου κρατικής αρωγής και ιδιωτικής ασφάλισης επιχειρήσεων έναντι φυσικών καταστροφών - Τροποποιήσεις ν. 4797/2021 και ν. 5116/2024»

I. Εισαγωγικές παρατηρήσεις

Το υπό συζήτηση και ψήφιση νομοσχέδιο, όπως διαμορφώθηκε κατά την επεξεργασία του από την αρμόδια Διαρκή Επιτροπή Παραγωγής και Εμπορίου, διαρθρώνεται σε τρία (3) Μέρη (Α΄-Γ΄), αποτελείται από τριάντα επτά (37) άρθρα και ρυθμίζει ζητήματα αρμοδιότητας του Υπουργείου Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας. Με τις διατάξεις του επιχειρείται ο εκ-συγχρονισμός του θεσμικού πλαισίου για την κρατική στεγαστική αρωγή, η οποία χορηγείται μετά από φυσικές καταστροφές, ώστε η στήριξη των πλη-γέντων να παρέχεται ταχύτερα, αποτελεσματικότερα και με μεγαλύτερη διαφάνεια, καθώς και η ρύθμιση ζητημάτων που αφορούν την αναδιοργάνω-ση της Γενικής Διεύθυνσης Κρατικής Αρωγής και Συντονισμού και την τρο-ποποίηση του πλαισίου της ιδιωτικής ασφάλισης έναντι φυσικών καταστρο-φών. Σύμφωνα με την Αιτιολογική Έκθεση (σελ. 36 και 37), «οι αξιολογού-μενες ρυθμίσεις καλύπτουν τα κενά του υφιστάμενου νομοθετικού πλαισί-ου, δίνοντας τη δυνατότητα λήψης στεγαστικής αρωγής σε κατηγορίες πλη-γέντων οι οποίες μέχρι σήμερα, εξαιτίας ιδιαιτεροτήτων στο ιδιοκτησιακό καθεστώς, δεν μπορούσαν να καταστούν δικαιούχοι στεγαστικής αρωγής (πρώην στεγαστική συνδρομή), και να λάβουν την αντίστοιχη οικονομική ε-νίσχυση προς αποκατάσταση των βλαβών σε κτίρια».

2

Σημειώνεται ότι, έως σήμερα, οι βασικές ρυθμίσεις που αφορούν την κρατική αρωγή σε πληγέντες από φυσικές καταστροφές περιλαμβάνονται στους νόμους 4797/2021 «Κρατική αρωγή προς επιχειρήσεις και μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα φορείς για θεομηνίες, επείγουσες ρυθμίσεις για τη στήριξη της οικονομίας, συμπληρωματικός κρατικός προϋπολογισμός και συνταξιοδοτική ρύθμιση και λοιπές επείγουσες διατάξεις», και 5116/2024 «Ιδιωτική ασφάλιση έναντι φυσικών καταστροφών, κρατική αρωγή και προστασία, στεγαστική συνδρομή, διατάξεις για το Πυροσβεστικό Σώμα και άλλες διατάξεις», όπως έχουν τροποποιηθεί και ισχύουν.

Στο Μέρος Α' (άρθρα 1-26), το οποίο διαρθρώνεται σε οκτώ (8) Κεφάλαια (Α' -Η'), ρυθμίζονται, μεταξύ άλλων, ζητήματα που αφορούν τη στεγαστική αρωγή των πληγέντων από φυσικές καταστροφές, τη χορήγηση πρώτης αρωγής έναντι της στεγαστικής αρωγής, καθώς και τις λοιπές οικονομικές και άλλες ενισχύσεις που χορηγούνται στους πληγέντες.

Συγκεκριμένα, στο Κεφάλαιο Α' (άρθρα 1-2) καθορίζονται ο σκοπός και το αντικείμενο του Μέρους Α' του νομοσχεδίου. Σκοπός του είναι η αποτελεσματική και έγκαιρη λήψη μέτρων στεγαστικής αρωγής για την αποκατάσταση βλαβών από φυσικές καταστροφές που έχουν ως αποτέλεσμα τη μερική βλάβη ή την ολική καταστροφή κτηρίων ιδιοκτησίας φυσικών ή νομικών προσώπων, και των οριζόμενων κτηρίων του δημοσίου τομέα, καθώς και την κάλυψη των πρώτων αναγκών των πληγέντων (άρθρο 1).

Στο Κεφάλαιο Β' (άρθρα 3-4) καθορίζεται το πεδίο εφαρμογής του Μέρους Α' και η έννοια των απαιτούμενων όρων για την εφαρμογή του. Μεταξύ άλλων, προβλέπεται ότι τα μέτρα ενίσχυσης των πληγέντων από φυσικές καταστροφές αφορούν την ανακατασκευή ή την επισκευή κτηρίων, την κάλυψη των πρώτων βιοτικών αναγκών των πληγέντων, την αντικατάσταση της οικοσκευής ή τη διενέργεια απλών επισκευαστικών εργασιών, την αποκατάσταση του εξοπλισμού των κτηρίων, την επιδότηση ενοικίου ή συγκατοίκησης και την παραχώρηση και διαχείριση ενιαία μεταφερόμενων οικίσκων. Επίσης, ορίζεται ότι το σύνολο των μέτρων ενίσχυσης του Μέρους Α' διέπεται από τους κανόνες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τους εθνικούς κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις, όταν οι χορηγήσεις αφορούν επιχειρήσεις (άρθρο 4). Όσον αφορά τις κρατικές ενισχύσεις κατά το ενωσιακό δίκαιο σε περιπτώσεις φυσικών καταστροφών, βλ., άρθρα 107 και 108 της ΣΛΕΕ και τον Γενικό Απαλλακτικό Κανονισμό ΕΕ 651/2014 («Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 651/2014 της Επιτροπής, της 17ης Ιουνίου 2014, για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων ως συμβατών με την εσωτερική αγορά κατ' εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης») (GBER - General Block Exemption Regulation, άρθρο 50), και Α. Πλιάκο, Το Δίκαιο της Ευρω-

παϊκής Ένωσης, τόμος 2, Ουσιαστικό Δίκαιο, 2026, σελ. 775-781.

Στο Κεφάλαιο Γ' (άρθρα 5-14) καθορίζονται οι δικαιούχοι και η διαδικασία της χορήγησης της στεγαστικής αρωγής. Ειδικότερα, στο άρθρο 5 προβλέπεται η διαδικασία οριοθέτησης μίας περιοχής ως πληγείσας από φυσική καταστροφή μετά από τη διενέργεια αυτοψίας σε κτήρια, από τη Γενική Διεύθυνση Στεγαστικής Αρωγής και από κάθε άλλο αρμόδιο δημόσιο φορέα, προκειμένου να διαπιστωθεί, βάσει των βλαβών, η καταλληλότητα ή μη των ελεγχόμενων κτηρίων. Στο άρθρο 6, μεταξύ άλλων, καθορίζονται οι κατηγορίες των δικαιούχων στεγαστικής αρωγής, τα κτήρια για τα οποία δεν χορηγείται στεγαστική αρωγή, και προβλέπονται εναλλακτικές μορφές αξιοποίησης της στεγαστικής αρωγής, όπως η ανέγερση νέου κτηρίου, η αυτοστέγαση και η αποπεράτωση ημιτελούς κτηρίου, υπό τις οριζόμενες προϋποθέσεις. Επίσης, προβλέπεται ότι σε περίπτωση συγκυριότητας επί πληγέντος κτηρίου, συγκύριος με οποιοδήποτε ποσοστό εξ αδιαίρετου επί του κτηρίου καθορίζεται δικαιούχος για το εκατό τοις εκατό (100%) της στεγαστικής αρωγής, αποκλειστικά προκειμένου να επισκευάσει ή να ανακατασκευάσει το πληγέν κτήριο εντός του ιδίου γεωτεμαχίου, υπό τις οριζόμενες προϋποθέσεις. Τέλος, προβλέπεται ότι ο καθορισμός των δικαιούχων γίνεται από τη Γενική Διεύθυνση Στεγαστικής Αρωγής. Περαιτέρω, ορίζονται τα ανώτατα όρια για τη χορήγηση στεγαστικής αρωγής στα φυσικά και τα νομικά πρόσωπα των οποίων τα κτήρια πλήττονται από φυσικές καταστροφές, καθώς και για τις περιπτώσεις νομίμως λειτουργούντων βιομηχανικών, βιοτεχνικών, ξενοδοχειακών επιχειρήσεων, των αποθηκών τους ή αποθηκών εφοδιαστικών αλυσίδων που δραστηριοποιούνται σε νομίμως υφιστάμενα πληγόμενα κτήρια (άρθρο 7). Επίσης, προβλέπεται ότι η στεγαστική αρωγή που χορηγείται στα φυσικά και τα νομικά πρόσωπα των οποίων τα κτήρια πλήττονται από φυσικές καταστροφές είναι αφορολόγητη, ανεκχώρητη και ακατάσχετη στα χέρια του Δημοσίου ή τρίτων, κατά παρέκκλιση κάθε γενικής ή ειδικής διάταξης (άρθρο 8), ενώ σε ιδιόκτητες κτηριακές εγκαταστάσεις επιχειρήσεων οι οποίες καλύπτονται από ενεργή σύμβαση ασφάλισης κατά την ημερομηνία εκδήλωσης της φυσικής καταστροφής, οι ρυθμίσεις περί στεγαστικής αρωγής εφαρμόζονται για το ποσό που δεν καλύπτεται από την ασφαλιστική εταιρεία, με την επιφύλαξη του άρθρου 5 του ν. 5116/2024 περί υποχρεωτικής ασφάλισης επιχειρήσεων έναντι φυσικών καταστροφών. Περαιτέρω, θεσπίζεται αφορολόγητο και ακατάσχετο καθεστώς και για το ποσό της αποζημίωσης που καταβάλλεται από τις ασφαλιστικές εταιρείες, το οποίο δεν δεσμεύεται και δεν συμψηφίζεται με βεβαιωμένα χρέη στη Φορολογική Διοίκηση και το Δημόσιο εν γένει, τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης α' και β' βαθμού και τα νο-

4

μικά πρόσωπά τους, τα ασφαλιστικά ταμεία ή πιστωτικά ιδρύματα, συμπεριλαμβανομένων των ειδικών και καθολικών διαδόχων τους (άρθρο 9). Στη συνέχεια, με τις διατάξεις του άρθρου 10 παρέχεται η δυνατότητα χορήγησης ενίσχυσης πρώτης αρωγής έναντι στεγαστικής αρωγής σε εξαιρετικές περιπτώσεις σημαντικών και εκτεταμένων ζημιών σε αριθμό πληγέντων κτηρίων ή σε μέγεθος καταστροφής, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 14 του παρόντος. Η οικονομική ενίσχυση πρώτης αρωγής αποτελεί μέρος της χορηγούμενης στεγαστικής αρωγής, και είναι αφορολόγητη, ακατάσχετη και ανεκχώρητη στα χέρια του Δημοσίου ή τρίτων, κατά παρέκκλιση κάθε γενικής ή ειδικής διάταξης, και δεν δεσμεύεται ούτε συμψηφίζεται με βεβαιωμένα χρέη, σύμφωνα με τα ειδικώς οριζόμενα. Ακόμη, προβλέπεται ότι η διαδικασία για τον καθορισμό των δικαιούχων και τη χορήγηση στεγαστικής αρωγής διενεργείται αποκλειστικά μέσω του πληροφοριακού συστήματος «e- Άδειες» (άρθρο 319 του Κώδικα Χωροταξίας και Πολεοδομίας «Νικόλαος Ταγαράς», ν. 5306/2026), και αρχίζει με αίτηση υπέρ του δυνητικού δικαιούχου, η οποία υποβάλλεται στο πληροφοριακό σύστημα από μηχανικό ή τεχνική εταιρεία. Περαιτέρω, επιτρέπεται σε ιδιοκτήτες οι οποίοι προτιμούν να χρηματοδοτήσουν οι ίδιοι τις επισκευές του κτηρίου τους, να εξαιρεθούν πλήρως από τη διαδικασία αρωγής, με υποχρέωση γνωστοποίησης του αποτελέσματος στην αρμόδια αρχή (άρθρο 11), περιγράφονται αναλυτικά τα στάδια καταβολής της στεγαστικής αρωγής, ανά περίπτωση (ανακατασκευή, επισκευή πληγέντος κτηρίου, αυτοστέγαση, αποπεράτωση ημιτελούς κτηρίου), θεσπίζονται υποχρεωτικοί έλεγχοι για κάθε στάδιο της διαδικασίας, κατά τα ειδικώς οριζόμενα (άρθρο 12), εισάγονται ρυθμίσεις για τη χορήγηση στεγαστικής αρωγής σε ιδιοκτήτες προσωρινώς ακατάλληλων κτηρίων εντός κατολισθαίνουσας και επαπειλούμενης περιοχής υπό τις οριζόμενες προϋποθέσεις και διαδικασία (άρθρο 13), και προβλέπεται η διαδικασία του καθορισμού και της χορήγησης της πρώτης αρωγής έναντι της στεγαστικής αρωγής, με κοινή υπουργική απόφαση, η διαδικασία διενέργειας των σχετικών ελέγχων από τη Γενική Διεύθυνση Στεγαστικής Αρωγής, καθώς και η διαδικασία επιστροφής αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών, εφόσον διαπιστώνεται ότι δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις της χορήγησης πρώτης αρωγής έναντι της στεγαστικής αρωγής. Τέλος, ορίζεται ότι η πρώτη αρωγή συμψηφίζεται με το τελικό ποσό της στεγαστικής αρωγής (άρθρο 14).

Στο Κεφάλαιο Δ' (άρθρα 15-18) εισάγονται διατάξεις που αφορούν άλλες μορφές ενίσχυσης πληγέντων από φυσικές καταστροφές. Συγκεκριμένα, με τις διατάξεις του άρθρου 15 ρυθμίζονται η διαδικασία και οι δικαιούχοι χορήγησης επιδότησης προσωρινής στέγασης με τη μορφή επιδότησης ενοικίου

ή συγκατοίκησης. Στο άρθρο 16 προβλέπεται, μεταξύ άλλων, η δυνατότητα χορήγησης εφάπαξ οικονομικών ενισχύσεων για τη διενέργεια απλών επισκευαστικών εργασιών για την αντικατάσταση οικοσκευής και την κάλυψη των πρώτων βιοτικών αναγκών για κύρια κατοικία, καθώς και για την επισκευή βοηθητικών χώρων ή την αντικατάσταση εξοπλισμού, μετά από φυσική καταστροφή, και καθορίζονται οι δικαιούχοι και η διαδικασία χορήγησης, η δημιουργία ηλεκτρονικής πλατφόρμας για την υποβολή των αιτήσεων από τους πληγέντες, μέσω της οποίας υλοποιείται, εφεξής, η καταβολή των εφάπαξ οικονομικών ενισχύσεων. Περαιτέρω, στο άρθρο 17, ρυθμίζεται το πλαίσιο διαχείρισης των ενιαία μεταφερόμενων οικίσκων, καθώς και της παραχώρησής τους προς τους δήμους, με σκοπό την προσωρινή στέγαση πληγέντων πολιτών, υπό τους οριζόμενους όρους και προϋποθέσεις, για το οριζόμενο χρονικό διάστημα, και επεκτείνεται ο μηχανισμός εφάπαξ ενίσχυσης και για φυσικά φαινόμενα πέραν αυτών του άρθρου 4 περ. ιγ', ενώ στο άρθρο 18 ρυθμίζονται ζητήματα σχετικά με την αποκατάσταση ζημιών δημοσίων και λοιπών κτηρίων εξυπηρέτησης κοινωφελών σκοπών, η στεγαστική αρωγή για τα οποία μπορεί να καλύπτει το σύνολο της πληγείσας επιφάνειας του κτηρίου.

Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Ε' (άρθρο 19), προβλέπεται ότι σε περιπτώσεις οικοδομών που έχουν υπαχθεί στον ν. 3741/1929 και τα άρθρα 1002 και 1117 του Αστικού Κώδικα (π.δ. 456/1984), όταν οι βλάβες αφορούν στα κοινόχρηστα ή κοινόκτητα μέρη της οικοδομής για τις κατηγορίες των οικονομικών ενισχύσεων των περ. β) και γ) της παρ. 1 του άρθρου 16, ορίζεται, με απόφαση της γενικής συνέλευσης των συνιδιοκτητών, ειδικός διαχειριστής, ο οποίος γνωστοποιείται στη Γενική Διεύθυνση Στεγαστικής Αρωγής, και θεσπίζονται οι αρμοδιότητές του και οι σχετικές διαδικασίες.

Στο Κεφάλαιο ΣΤ' (άρθρα 20-21) εισάγονται διατάξεις που αφορούν τη διενέργεια, πέραν των τακτικών, και έκτακτων ελέγχων οι οποίοι πραγματοποιούνται από την αρμόδια Γενική Διεύθυνση Στεγαστικής Αρωγής του Υπουργείου Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας, όσον αφορά την τήρηση των σταδίων των διαδικασιών για τη χορήγηση στεγαστικής αρωγής, θεσπίζεται υποχρέωση τήρησης των σχετικών στοιχείων και φακέλων από τους δήμους και τις περιφέρειες για χρονικό διάστημα τουλάχιστον δέκα (10) ετών (άρθρο 20), και ρυθμίζεται η διαδικασία έκπτωσης των δικαιούχων από το δικαίωμα αρωγής και είσπραξης των αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών, ως δημοσίων εσόδων, και η δυνατότητα άσκησης προσφυγής από τον δικαιούχο κατά της σχετικής απόφαση (άρθρο 21). Ο έκτακτος έλεγχος του άρθρου 20 διενεργείται δειγματοληπτικά βάσει στοιχείων που τηρούνται σε φυσική ή ηλεκτρονική μορφή, και δύναται να είναι και επιτό-

6

πιος.

Στο Κεφάλαιο Ζ' (άρθρο 22) εισάγονται ειδικές ρυθμίσεις όσον αφορά τη χορήγηση στεγαστικής αρωγής για την αποκατάσταση κτηρίων στους οικισμούς Προβαλίνθου και Αμπελούπολης, που επλήγησαν από τις πυρκαγιές της 23ης και 24ης Ιουλίου 2018.

Τέλος, το Κεφάλαιο Η' (άρθρα 23-26) περιλαμβάνει εξουσιοδοτικές (άρθρο 23), τελικές (άρθρο 24) και μεταβατικές (άρθρο 25) διατάξεις για την εφαρμογή του Μέρους Α', καθώς και τις διατάξεις που καταργούνται από την έναρξη ισχύος του παρόντος (άρθρο 26). Μεταξύ άλλων, παρέχεται, υπό τις οριζόμενες προϋποθέσεις, η δυνατότητα υποβολής νέας αίτησης για στεγαστική αρωγή και σε πληγέντες από προγενέστερες φυσικές καταστροφές ή στους κληρονόμους τους, με ρητή παραίτησή τους από τυχόν προγενέστερη αίτηση, και με την επιφύλαξη της τήρησης των ενωσιακών κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις, κατά τα ειδικώς οριζόμενα (άρθρο 24).

Στο Μέρος Β' (άρθρα 27-37), το οποίο διαρθρώνεται σε τέσσερα (4) Κεφάλαια (Α'-Δ'), ρυθμίζονται, μεταξύ άλλων, ζητήματα που αφορούν την αναδιάρθρωση της Γενικής Διεύθυνσης Κρατικής Αρωγής και Συντονισμού, την τροποποίηση του πλαισίου ελέγχου της κρατικής αρωγής, και την τροποποίηση του πλαισίου ιδιωτικής ασφάλισης έναντι φυσικών καταστροφών.

Συγκεκριμένα, στο Κεφάλαιο Α' (άρθρα 27-28) καθορίζονται ο σκοπός και το αντικείμενο του Μέρους Β' του νομοσχεδίου.

Με το Κεφάλαιο Β' (άρθρα 29-33) συνιστάται Αυτοτελές Τμήμα Ελέγχου στη Γενική Διεύθυνση Κρατικής Αρωγής και Συντονισμού του Υπουργείου Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας (συμπλήρωση παρ. 3 του άρθρου 19 του ν. 4797/2021) (άρθρο 29), αφαιρείται η αρμοδιότητα της διενέργειας ελέγχων του άρθρου 21 του ν. 4797/2021 από το υφιστάμενο Τμήμα Μητρώου, Ελέγχων και Συντονισμού της Διεύθυνσης Συντονισμού και Ειδικών Καθεστώτων της Γενικής Διεύθυνσης Κρατικής Αρωγής και Συντονισμού (άρθρο 30), και προστίθεται άρθρο 19ΣΤ στον ν. 4797/2021, το οποίο αφορά τις αρμοδιότητες του νέου Αυτοτελούς Τμήματος Ελέγχων. Η έναρξη λειτουργίας του νέου Αυτοτελούς Τμήματος Ελέγχων ορίζεται με απόφαση του αρμόδιου Υπουργού (άρθρο 31). Επίσης, τροποποιείται η παρ. 3 άρθρου 21 του ν. 4797/2021 όσον αφορά το διάστημα των πέντε (5) τουλάχιστον ετών κατά το οποίο οι οικείες περιφέρειες υποχρεούνται να τηρούν το σύνολο των φακέλων και των σχετικών εγγράφων και δικαιολογητικών επιχορήγησης κάθε επιχείρησης, το οποίο εφεξής ορίζεται σε δέκα (10) έτη (άρθρο 32). Στη συνέχεια, τροποποιείται η παρ. 3 του άρθρου 22 του ν. 4797/2021, περί εξουσιοδοτικών διατάξεων. Μεταξύ άλλων, τροποποιείται η παρ. 3 του άρθρου με την προσθήκη ρύθμισης για τη δυνατότητα καθορισμού του πο-

σού της προκαταβολής που χορηγείται ανά δικαιούχο με την τροποποιούμενη εξουσιοδοτική διάταξη, και προστίθεται νέα παρ. 20Α στο εν λόγω άρθρο, η οποία εισάγει εξουσιοδοτική διάταξη για τον καθορισμό των όρων και των προϋποθέσεων, καθώς και των δικαιολογητικών, της διαδικασίας, του τρόπου και κάθε αναγκαίας λεπτομέρειας για τη χορήγηση, με υπουργικές αποφάσεις, της στεγαστικής συνδρομής του άρθρου 24Δ του ν. 4797/2021 (άρθρο 33). Περαιτέρω, τροποποιείται η συγκρότηση του Παρατηρητηρίου Ιδιωτικής Ασφάλισης έναντι Φυσικών Καταστροφών (τροποποίηση της παρ. 4 του άρθρου 3 του ν. 5116/2024) (άρθρο 34), και προσδιορίζονται τα οικονομικά στοιχεία τα οποία λαμβάνονται υπόψη για την ασφάλιση επιχειρήσεων έναντι φυσικών καταστροφών κατά τον έλεγχο πλήρωσης της προϋπόθεσης ασφάλισης και την εξαίρεση από τα μέτρα κρατικής αρωγής που συνδέονται με την υποχρέωση ασφάλισης επιχειρήσεων (συμπλήρωση της παρ. 4 του άρθρου 5 του ν. 5116/2024 περί ασφάλισης επιχειρήσεων έναντι φυσικών καταστροφών) (άρθρο 35).

Το Κεφάλαιο Δ' (άρθρο 36) περιλαμβάνει λοιπές ρυθμίσεις οι οποίες αφορούν την παράταση συμβάσεων εργασίας του οριζόμενου προσωπικού του Υπουργείου Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας.

Τέλος, στο Μέρος Γ' (άρθρο 37) ορίζεται η έναρξη ισχύος των διατάξεων του νόμου.

II. Παρατηρήσεις επί των άρθρων

1. Επί των άρθρων 4 περ. στ) και ιγ) και 16 παρ. 4

Σύμφωνα με την προτεινόμενη διάταξη της περ. στ), ως «Πληγείσα στάθμη» θεωρείται «το σύνολο των τετραγωνικών του πληγέντος ορόφου της ανεξάρτητης λειτουργικά ιδιοκτησίας». Σχετικά σημειώνεται ότι στους ορόφους της ιδιοκτησίας περιλαμβάνονται τα υπόγεια, τα ισόγεια, καθώς και τα δωμάτια κάτω από τη στέγη (άρθρο 1002 ΑΚ).

Επίσης, στην προτεινόμενη διάταξη της περ. ιγ), ως «Φυσική καταστροφή» ορίζονται «οι εκτεταμένες δυσμενείς συνέπειες στον άνθρωπο, καθώς και στο ανθρωπογενές ή φυσικό περιβάλλον που προκαλούνται από σεισμούς, πλημμύρες, πυρκαγιές, κατολισθήσεις, ανεμοστρόβιλους, τυφώνες, χιονοστιβάδες, χαλαζοπτώσεις και ηφαιστειακές εκρήξεις, με την επιφύλαξη της παρ. 4 του άρθρου 16».

Στην παρ. 4 του άρθρου 16 ορίζεται ότι: «Οι εφάπαξ οικονομικές ενισχύσεις της παρ. 1 χορηγούνται, πλέον των φυσικών καταστροφών που προκαλούνται από τα φυσικά φαινόμενα της περ. ιγ) του άρθρου 4, και για λοιπά φυσικά φαινόμενα που δύναται να προκαλέσουν βλάβες σε κατοικίες, οι οποίες διαπιστώνονται κατόπιν διενέργειας αυτοψίας από τη Γενική Διεύθυν-

8

ση Στεγαστικής Αρωγής».

Εν προκειμένω, για λόγους σαφήνειας και εφαρμογής της διάταξης, θα ήταν σκόπιμο να αναφερθούν τα λοιπά φυσικά φαινόμενα που δύναται να προκαλέσουν βλάβες σε κατοικίες, έστω ενδεικτικά.

2. Επί του άρθρου 5

Καθορισμός, σύμφωνα με το προτεινόμενο άρθρο, των ορίων περιοχής που έχει πληγεί από φυσική καταστροφή: «Περιοχή που πλήττεται από φυσική καταστροφή οριοθετείται ως πληγείσα, μετά από διενέργεια αυτοψίας σε κτίρια από τη Γενική Διεύθυνση Στεγαστικής Αρωγής και κάθε άλλο αρμόδιο δημόσιο φορέα, προκειμένου να διαπιστωθεί, βάσει των βλαβών, η καταλληλότητα ή μη των κτιρίων αυτών».

Εν προκειμένω, για λόγους σαφήνειας και εφαρμογής της διάταξης, θα ήταν, ενδεχομένως, χρήσιμο να αναφέρονται στο κείμενο της διάταξης οι λοιποί αρμόδιοι δημόσιοι φορείς οι οποίοι θα διενεργούν τις ως άνω αυτοψίες, σύμφωνα και με την Αιτιολογική Έκθεση επί του παρόντος άρθρου.

Επίσης, δεδομένου ότι, όπως αναφέρεται στην Αιτιολογική Έκθεση, «[μ]ε την αξιολογούμενη ρύθμιση, σκοπείται ο γεωγραφικός καθορισμός των περιοχών (οριοθέτηση) που έχουν χαρακτηριστεί ως πληγείσες λόγω της επέλευσης φυσικής καταστροφής, στις οποίες έχει εφαρμογή το παρόν Μέρος [Α΄]», θα ήταν ενδεχομένως χρήσιμο να διευκρινισθεί αν η στεγαστική αρωγή και τα σχετικά μέτρα είναι δυνατόν να επεκταθούν και σε κτήρια τα οποία έχουν υποστεί ζημιές από τη φυσική καταστροφή και ευρίσκονται εκτός, αλλά πλησίον, των εν λόγω οριοθετημένων περιοχών.

Περαιτέρω, θα ήταν ενδεχομένως σκόπιμο να προβλεφθεί στο κείμενο της διάταξης η άμεση διενέργεια των αυτοψιών για την οριοθέτηση των εν λόγω περιοχών, καθώς και ο φορέας που θα συντονίζει τη διενέργειά τους από τις αρμόδιες υπηρεσίες.

3. Επί του άρθρου 6 παρ. 3, 4 και 7

Σύμφωνα με την προτεινόμενη διάταξη, «[τ]ο δικαίωμα στεγαστικής αρωγής, με την επιφύλαξη της περ. στ) της παρ. 1 και της παρ. 4, μεταβιβάζεται μόνο μαζί με το πληγέν κτίριο, είτε με κληρονομική διαδοχή, είτε με χαριστική δικαιοπραξία μεταξύ συγγενών με βαθμό συγγένειας έως τρίτου βαθμού, είτε από επαχθή αιτία μεταξύ των, κατά την ημερομηνία εκδήλωσης της φυσικής καταστροφής, συγγενών του πληγέντος κτιρίου».

Δεδομένου ότι δεν υπάρχει σχετική αναφορά στην Αιτιολογική Έκθεση, θα ήταν ενδεχομένως σκόπιμο να διευκρινισθεί ο λόγος για τον οποίο το δικαίωμα στεγαστικής αρωγής δεν δύναται να μεταβιβασθεί μαζί με το πληγέν

κτήριο σε τρίτο πρόσωπο, μη συγγενικό με τους δικαιούχους, σε περίπτωση που οι δικαιούχοι επιθυμούν να πωλήσουν το πληγέν κτήριο, λαμβανομένου, πάντως, υπόψη ότι η φυσική καταστροφή συνεπάγεται βλάβη της περιουσίας του κυρίου του.

Επίσης, στην παρ. 4 προβλέπεται ότι «[δ]εν χορηγείται στεγαστική αρωγή προς ανακατασκευή ή επισκευή για κτίρια τα οποία, σωρευτικά: α) δεν υφίστανται νόμιμα, β) δεν έχουν υπαχθεί στις ρυθμίσεις περί τακτοποίησης αυθαιρέτων μέχρι την ημερομηνία εκδήλωσης της φυσικής καταστροφής, γ) δεν δύναται να τακτοποιηθούν και δ) δεν δύναται να εκδοθεί άδεια δόμησης για κτίρια εντός του γεωτεμαχίου τους. Για κτίρια που αποκλείονται βάσει του πρώτου εδαφίου δύναται με την προϋπόθεση κατεδάφισης του πληγέντος κτιρίου, να χορηγηθεί η αναλογούσα στεγαστική αρωγή στους δικαιούχους, προκειμένου να εκδώσουν άδεια δόμησης επί γεωτεμαχίου ιδιοκτησίας τους που δύναται να οικοδομηθεί ή να αγοράσουν κατοικία προς αυτοστέγαση (...)».

Εν προκειμένω, για λόγους εφαρμογής της διάταξης, θα ήταν χρήσιμο να διευκρινισθούν οι λόγοι για τους οποίους στην περ. δ) «δεν δύναται να εκδοθεί άδεια δόμησης για κτίρια εντός του γεωτεμαχίου τους». Επίσης, θα ήταν χρήσιμο να διευκρινισθεί αν το δεύτερο εδάφιο της περ. δ) αφορά το πρώτο εδάφιο της ή το πρώτο εδάφιο της παρ. 4 του προτεινόμενου άρθρου.

Σχετικά με τα ανωτέρω, παρατηρείται ότι, ενώ σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 4 δεν δύναται να χορηγηθεί από το κράτος στεγαστική αρωγή στα οριζόμενα κτήρια, με την περ. δ) παρέχεται η δυνατότητα, με την προϋπόθεση της κατεδάφισης του πληγέντος κτηρίου, να χορηγηθεί η αναλογούσα στεγαστική αρωγή και για αυθαίρετα κτήρια, όπως και για τα νόμιμα κτήρια.

Περαιτέρω, στην περ. β) της παρ. 7 ορίζεται ότι δεν χορηγείται στεγαστική αρωγή, μεταξύ άλλων, για κατοικίες μεγάλης αξίας, σύμφωνα με το άρθρο 5Α του ν. 4797/2021. Στο άρθρο 5Α του ν. 4797/2021, όπως προστέθηκε με την παρ. 2 του άρθρου 10 του ν. 5162/2024, ορίζεται ότι «[ε]ξαιρούνται από επιχορήγηση στεγαστικής συνδρομής για ανακατασκευή ή επισκευή κτιρίου, επιδότηση προσωρινής στέγασης, ενίσχυση πρώτης αρωγής και εφάπαξ έκτακτη οικονομική ενίσχυση για την αντιμετώπιση απλών επισκευαστικών εργασιών και την αντικατάσταση οικοσκευής, λόγω σεισμού, πυρκαγιάς από φυσικά αίτια και πλημμύρας, φυσικά πρόσωπα, ιδιοκτήτες ή συνιδιοκτήτες, για κατοικίες με φορολογητέα αξία για σκοπούς επιβολής ΕΝ.Φ.Ι.Α. άνω των πεντακοσίων χιλιάδων (500.000) ευρώ».

Δεδομένου ότι δεν υφίσταται σχετική αναφορά στις Αιτιολογικές Εκθέσεις των ως άνω νόμων, θα ήταν χρήσιμο να διευκρινισθεί εάν από την στεγαστική αρωγή και τις ως άνω ενισχύσεις εξαιρούνται και φυσικά πρόσωπα

10

τα οποία ναι μεν κατοικούν σε κτήρια με υψηλή αντικειμενική αξία, ιδίως παλαιά, πλην όμως διαθέτουν πενιχρά εισοδήματα, όπως, π.χ., ηλικιωμένοι, ασθενείς, συνταξιούχοι που έτυχε να διαθέτουν τις συγκεκριμένες κατοικίες, και δεν έχουν, την οικονομική δυνατότητα, π.χ., να προβούν σε ανακατασκευή του κτηρίου ή σε αντικατάσταση της απαραίτητης οικοσκευής, ο αποκλεισμός των οποίων από την αρωγή θα έθετε, ενδεχομένως, και θέματα άνισης μεταχείρισης.

4. Επί του άρθρου 7

Με την προτεινόμενη ρύθμιση, προσδιορίζονται τα ανώτατα όρια για τη χορήγηση στεγαστικής αρωγής. Ειδικότερα, για τους δικαιούχους στεγαστικής αρωγής ορίζεται ανώτατο όριο ιδιοκτησίας για το οποίο καταβάλλεται στεγαστική αρωγή, το οποίο, σε περίπτωση κατοικίας, είναι η επιφάνεια των εκατόν πενήντα (150) τ.μ. είτε πρόκειται για μία (1) είτε για περισσότερες ανεξάρτητες λειτουργικά κατοικίες, με την εξαίρεση των κτηρίων που έχουν χαρακτηριστεί διατηρητέα. Επίσης, στην περίπτωση νομίμως λειτουργούσας βιομηχανικής ή βιοτεχνικής ή ξενοδοχειακής επιχείρησης ή και των τυχόν αποθηκών τους ή αποθήκης εφοδιαστικής αλυσίδας η οποία δραστηριοποιείται σε νομίμως υφιστάμενο πληγέν κτήριο, ως ανώτατο όριο ορίζεται η επιφάνεια των πεντακοσίων (500) τ.μ.

Εν προκειμένω, δοθέντος ότι δεν υπάρχει σχετική αναφορά στην Αιτιολογική Έκθεση, θα ήταν ενδεχομένως σκόπιμο να διευκρινισθούν τα κριτήρια και τα δεδομένα που ελήφθησαν υπόψη για τη θέσπιση των εν λόγω ανώτατων ορίων στεγαστικής αρωγής.

5. Επί του άρθρου 9 παρ. 3

Στην παρ. 3 του προτεινόμενου άρθρου, το οποίο αφορά τη στεγαστική αρωγή κτηρίων ασφαλισμένων επιχειρήσεων μετά από φυσική καταστροφή, ορίζεται ότι «[το] ποσό της αποζημίωσης που καταβάλλεται από την ασφαλιστική εταιρεία είναι αφορολόγητο και ακατάσχετο από το Δημόσιο, κατά παρέκκλιση κάθε γενικής ή ειδικής διάταξης, μη εφαρμοζομένης της παρ. 1 του άρθρου 47 του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος (ν. 4172/2013, Α' 167) σε περίπτωση διανομής ή κεφαλαιοποίησής της, δεν υπόκειται σε οποιαδήποτε κράτηση, τέλος ή εισφορά, δεν δεσμεύεται και δεν συμψηφίζεται με βεβαιωμένα χρέη στη Φορολογική Διοίκηση και το Δημόσιο, τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης α' και β' βαθμού και τα νομικά πρόσωπά τους, καθώς και τα ασφαλιστικά ταμεία».

Σε σχετική διάταξη της παρ. 3 του άρθρου 5 του ν. 4797/2021 ορίζεται ότι «[το] ποσό της ζημίας [αποζημίωσης] που καταβάλλεται από την ασφαλιστι-

κή εταιρεία είναι αφορολόγητο, ακατάσχετο και ανεκχώρητο στα χέρια του Δημοσίου ή τρίτων, κατά παρέκκλιση κάθε άλλης γενικής ή ειδικής διάταξης, μη εφαρμοζόμενης της παρ. 1 του άρθρου 47 του ν. 4172/2013 (Α' 167) σε περίπτωση διανομής ή κεφαλαιοποίησής της, δεν υπόκειται σε οποιαδήποτε κράτηση, τέλος ή εισφορά, δεν δεσμεύεται και δεν συμψηφίζεται με βεβαιωμένα χρέη στη φορολογική διοίκηση και το Δημόσιο, τους δήμους, τις περιφέρειες, τα ασφαλιστικά ταμεία ή τα πιστωτικά ιδρύματα».

Υπό το φως των ανωτέρω, θα ήταν σκόπιμο να διευκρινισθεί εάν η παράλειψη, στην προτεινόμενη ρύθμιση, του ακατασχέτου και ανεκχωρήτου της αποζημίωσης στα χέρια τρίτων, και της μη δέσμευσης όπως και του μη συμψηφισμού της με βεβαιωμένα χρέη προς τα πιστωτικά ιδρύματα, οφείλεται σε παραδρομή ή αποτελεί τη βούληση του νομοθέτη.

6. Επί του άρθρου 11 παρ. 2 και 3

Με τις προτεινόμενες ρυθμίσεις ορίζεται ότι:

«2. Η διαδικασία καθορισμού δικαιούχου και χορήγησης στεγαστικής αρωγής διενεργείται, αποκλειστικά μέσω του πληροφοριακού συστήματος «e-Άδειες» της παρ. 1 του άρθρου 319 του Κώδικα Χωροταξίας – Πολεοδομίας «Νικόλαος Ταγαράς» (ν. 5306/2026, Α' 88).

3. Η διαδικασία καθορισμού δικαιούχου άρχεται με αίτηση υπέρ του δυνητικού δικαιούχου η οποία υποβάλλεται στο πληροφοριακό σύστημα της παρ. 2 από μηχανικό ή τεχνική εταιρεία, που έχει εγγραφεί στο Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδος, νομίμως εξουσιοδοτημένο από τον ενδιαφερόμενο και αφορά σε:

α) Διενέργεια αυτοψίας από τη Γενική Διεύθυνση Στεγαστικής Αρωγής. Εφόσον έχει προηγηθεί διενέργεια αυτοψίας από κλιμάκιο της Γενικής Διεύθυνσης Στεγαστικής Αρωγής, η αίτηση αυτή δεν είναι υποχρεωτική.

β) Έκδοση απόφασης περί καθορισμού δικαιούχου από τη Γενική Διεύθυνση Στεγαστικής Αρωγής. Κατά της απόφασης καθορισμού δικαιούχου δύναται να ασκηθεί ένσταση».

Εν προκειμένω, θα ήταν ίσως ενδεδειγμένο να προβλεφθεί και η περίπτωση απομακρυσμένων περιοχών, όπου καθίσταται δυσχερής η εξεύρεση μηχανικού ή/και η περίπτωση ηλικιωμένων πολιτών ή πολιτών οι οποίοι δεν διαθέτουν την οικονομική δυνατότητα για να προσφύγουν σε ιδιώτη μηχανικό ή τεχνική εταιρεία, ώστε να υπάρξει η δυνατότητα αρωγής τους, επί παραδείγματι, από τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης ή από άλλες υπηρεσίες, τουλάχιστον ως προς την υποβολή της αρχικής αίτησης στο πληροφοριακό σύστημα «e-Άδειες», ώστε να ξεκινήσει η διαδικασία καθορισμού του δικαιούχου και της χορήγησης στεγαστικής αρωγής.

12

7. Επί του άρθρου 13

Δεδομένου ότι το προτεινόμενο άρθρο έχει τον ίδιο τίτλο «Χορήγηση στεγαστικής συνδρομής σε ιδιοκτήτες προσωρινώς ακατάλληλων κτιρίων εντός κατολισθαίνουσας και επαπειλούμενης περιοχής», και το περιεχόμενο του περιέχει τροποποιήσεις του άρθρου 24Δ του ν. 4797/2021, όπως προστέθηκε σε αυτόν με το άρθρο 12 του ν. 5116/2024, θα ήταν σκόπιμο να εξετασθεί η κατάργηση του άρθρου 24Δ του ν. 4797/2021 και η αντικατάστασή του από το παρόν.

8. Επί του άρθρου 18

Δεδομένου ότι ο τίτλος του άρθρου είναι: «Αποκατάσταση ζημιών δημοσίων και λοιπών κτιρίων εξυπηρέτησης κοινωφελών σκοπών», θα ήταν σκόπιμο να περιληφθούν στο κείμενό του ρυθμίσεις και για τα «λοιπά κτήρια εξυπηρέτησης κοινωφελών σκοπών».

9. Επί του άρθρου 20 παρ. 1 και 3

Στην παρ. 1 του παρόντος ορίζεται ότι [η] αρμόδια υπηρεσία της Γενικής Διεύθυνσης Στεγαστικής Αρωγής, πέραν των τακτικών ελέγχων των αιτήσεων των υποψήφιων δικαιούχων του παρόντος Μέρους, προβαίνει και σε έκτακτο έλεγχο τήρησης των σταδίων των διαδικασιών που προβλέπονται στα άρθρα 11, 12, 14, 15 και 16. Ο έκτακτος έλεγχος του πρώτου εδαφίου διενεργείται δειγματοληπτικά με βάση στοιχεία που τηρούνται σε φυσική ή ηλεκτρονική μορφή και δύναται να είναι και επιτόπιος».

Περαιτέρω, στην παρ. 3 ορίζεται ότι «[τ]α αποτελέσματα των ελέγχων της παρ. 1 δύναται να κοινοποιούνται στις, κατά περίπτωση, αρμόδιες αρχές».

Εν προκειμένω, δεν καθίσταται σαφής ο λόγος για τον οποίο τα αποτελέσματα των ως άνω ελέγχων δύναται, και δεν είναι υποχρεωτικό, να κοινοποιούνται στις αρμόδιες αρχές. Επίσης, λόγω του αντικειμένου των ελέγχων θα ήταν, ενδεχομένως, σκόπιμο οι δειγματοληπτικοί έλεγχοι να είναι σε κάθε περίπτωση επιτόπιοι.

10. Επί του άρθρου 23

Δεδομένης της σημασίας του εν λόγω νομοσχεδίου για τη ζωή, την υγεία και την οικονομική κατάσταση των πολιτών που πλήττονται από φυσικά φαινόμενα, και δοθέντος ότι η εφαρμογή του παρόντος εξαρτάται ουσιαστικά από την έκδοση των οριζόμενων σε αυτό κανονιστικών πράξεων, είναι αυτονόητο ότι η έκδοση των σχετικών υπουργικών αποφάσεων πρέπει να συντελεσθεί το συντομότερο δυνατόν, και θα ήταν, ενδεχομένως, σκόπιμο να τεθούν προθεσμίες ως προς την έκδοσή τους.

11. Επί του άρθρου 36

Διά του παρόντος παρατείνονται έως την 31η Οκτωβρίου 2027 οι συμβάσεις εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου του προσωπικού της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας και της Γενικής Γραμματείας Αποκατάστασης Επιπτώσεων Φυσικών Καταστροφών και Κρατικής Αρωγής του Υπουργείου Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας που εμπίπτουν στις αναφερόμενες διατάξεις των ν. 5243/2025, 5195/2025 και 5281/2026, υπό τους προβλεπόμενους όρους και προϋποθέσεις, για το μνημονευόμενο χρονικό διάστημα.

Σύμφωνα με την Αιτιολογική Έκθεση επί της εν λόγω ρύθμισης, «[μ]ε την παράταση διασφαλίζεται η συνέχεια και η εύρυθμη λειτουργία των υπηρεσιών του Υπουργείου που αντιμετωπίζουν αυξημένες και διαρκείς υπηρεσιακές ανάγκες.

Επισημαίνεται ότι οι εν λόγω οι συμβάσεις εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου έχουν παραταθεί επανειλημμένα, με πληθώρα διατάξεων νόμων από το έτος 2021 έως σήμερα.

Σχετικά σημειώνεται ότι με το π.δ. 164/2004 (βλ. Υποκεφάλαιο Β' του τμήματος ΙΙΙ του Κεφαλαίου Α' του Κώδικα Ατομικού Εργατικού Δικαίου, π.δ. 80/2022) η ελληνική νομοθεσία προσαρμόσθηκε προς τις διατάξεις της Οδηγίας 1999/70/ΕΚ του Συμβουλίου της 28.6.1999, σχετικά με τη συμφωνία πλαίσιο για την εργασία ορισμένου χρόνου που έχει συναφθεί μεταξύ των διεπαγγελματικών οργανώσεων γενικού χαρακτήρα CES, UNICE και CEEP (Ε.Ε.Λ. 175/10.7.1999), όσον αφορά στο προσωπικό του Δημοσίου και του ευρύτερου δημόσιου τομέα, υπό το φως της εφαρμογής της αρχής της μη διάκρισης της εργασίας ορισμένου χρόνου σε σχέση με την εργασία αορίστου χρόνου, και της αποτροπής τυχόν κατάχρησης από τη χρησιμοποίηση διαδοχικών συμβάσεων ή σχέσεων εργασίας ορισμένου χρόνου (άρθρο 1 του π.δ/τος 164/2004). Η Οδηγία στοχεύει στην «αποτροπή της κατάχρησης σύναψης διαδοχικών συμβάσεων ή σχέσεων εργασίας ορισμένου χρόνου με την λήψη από τα κράτη μέλη, όταν δεν υπάρχουν ισοδύναμα μέτρα για την πρόληψη των καταχρήσεων, συγκεκριμένων μέτρων προσαρμογής (ρήτρα 5 του παραρτήματος αυτής) (...)» (ΑΠ 196/2021). Κατά τη ρήτρα 5 της Οδηγίας, τα κράτη μέλη θεσπίζουν ένα ή περισσότερα από τα ακόλουθα μέτρα: «(α) αντικειμενικούς λόγους που να δικαιολογούν την ανανέωση [διαδοχικών συμβάσεων ή σχέσεων εργασίας ορισμένου χρόνου] (β) τη μέγιστη συνολική διάρκεια διαδοχικών συμβάσεων ή σχέσεων ορισμένου χρόνου (γ) τον αριθμό των ανανεώσεων τέτοιων συμβάσεων ή σχέσεων εργασίας». Επίσης τα κράτη-μέλη «(...) καθορίζουν, όταν χρειάζεται, υπό ποιες συνθήκες οι συμβάσεις εργασίας ορισμένου χρόνου θεωρούνται "διαδοχικές" και χα-

ρακτηρίζονται συμβάσεις ή σχέσεις αορίστου χρόνου». Ο εθνικός νομοθέτης έλαβε συγκεκριμένα μέτρα προσαρμογής, και έχει εξειδικεύσει τις εν λόγω συνθήκες με τα π.δ. 81/2003 και 164/2004 (βλ. ΑΠ 310/2011).

Το π.δ. 164/2004 επιτρέπει, κατ' εξαίρεση, την κατάρτιση διαδοχικών συμβάσεων, όταν αυτή δικαιολογείται από αντικειμενικούς λόγους (βλ. άρθρο 5), ορίζοντας, περαιτέρω, ως ανώτατο επιτρεπόμενο αριθμό συμβάσεων τις τρεις, και τους 24 μήνες, ως συνολικό χρόνο διάρκειας απασχόλησης (άρθρο 6 παρ. 1). Εξ άλλου, επιτρέπει την υπέρβαση της ανώτατης διάρκειας αποκλειστικά ως προς περιπτώσεις ειδικών, ως προς τη φύση και το είδος της εργασίας τους, κατηγοριών εργαζομένων «που προβλέπονται από την κείμενη νομοθεσία, όπως, ιδίως, διευθυντικά στελέχη, εργαζόμενοι που προσλαμβάνονται στο πλαίσιο συγκεκριμένου ερευνητικού ή οιουδήποτε επιδοτούμενου ή χρηματοδοτούμενου προγράμματος, εργαζόμενοι που προσλαμβάνονται για την πραγματοποίηση έργου σχετικού με την εκπλήρωση υποχρεώσεων που απορρέουν από συμβάσεις με διεθνείς οργανισμούς» (άρθρο 6 παρ. 2).

Εν προκειμένω, κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι υποχρεώσεις που απορρέουν για τα κράτη μέλη από τη ρήτρα 5 της εν λόγω Οδηγίας παραβιάζονται με τη διατήρηση σε ισχύ παρεκκλίσεων από τα μέτρα που αποσκοπούν στην πρόληψη της κατάχρησης των διαδοχικών συμβάσεων εργασίας ορισμένου χρόνου (υπόθεση C-238/14). Σημειώνεται, επίσης, ότι δεν επιτρέπεται η χρησιμοποίηση διαδοχικών συμβάσεων εργασίας ορισμένου χρόνου με μόνο δικαιολογητικό λόγο τη θέσπισή τους από μία γενικού περιεχομένου νομοθετική ή κανονιστική διάταξη (βλ., συναφώς, υποθέσεις C-364/07, C-378/07 έως 380/07, C-162/08 έως 164/08 και C519/08). Εξ άλλου, η έννοια «διαδοχικές συμβάσεις εργασίας ορισμένου χρόνου» καλύπτει και την αυτοδίκαιη παράταση των συμβάσεων δυνάμει ρητών εθνικών διατάξεων (ρήτρα 1 και ρήτρα 5 σημ. 2 της Οδηγίας). Σε περίπτωση καταχρηστικής χρήσης των διαδοχικών συμβάσεων, εναπόκειται στα αρμόδια εθνικά δικαστήρια η ερμηνεία και η εφαρμογή κρίσιμων διατάξεων του εσωτερικού δικαίου, ως μέτρου που παρέχει αποτελεσματικές και ισοδύναμες εγγυήσεις προστασίας, ώστε να επιβάλλεται η προσήκουσα κύρωση για την κατάχρηση, και να εξαλειφθούν οι συνέπειες της εν λόγω παραβίασης του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (βλ. C 760/18 και ΑΠ 104/2022 και ΜΠρΛασ 266/2021). Για τον ρόλο των εθνικών δικαστηρίων σχετικά με την αποτελεσματική εφαρμογή του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, βλ., αναλυτικά, Α. Πλιάκο, Το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τόμος 1, Θεσμικό Δίκαιο, 2025, σελ. 510-342).

Υπό το φως των ανωτέρω, πρέπει να ληφθούν υπόψη οι ενωσιακές ρυθμίσεις, όπως έχουν ερμηνευθεί και από τη νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Τέλος, παρατηρείται, εν προκειμένω, ότι το προσωπικό που υπηρετεί στις ως άνω υπηρεσίες με συμβάσεις ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου, οι οποίες παρατείνονται επί σειρά ετών, έχει, προφανώς, αποκτήσει τόσο διοικητική όσο και τεχνική και επιχειρησιακή εμπειρία από τη διαχείριση διαδοχικών φυσικών καταστροφών, και, όπως φαίνεται, καλύπτει πλέον πάγιες και διαρκείς ανάγκες των υπηρεσιών στις οποίες ανήκει.

Αθήνα, 1η Σεπτεμβρίου 2026

Ο Εισηγητής
Δημήτριος Βασιλείου
Ειδικός Επιστημονικός Συνεργάτης

Ο Προϊστάμενος του Α΄ Τμήματος
Νομοτεχνικής Επεξεργασίας
Ξενοφών Παπαρρηγόπουλος
Ομότιμος Καθηγητής
του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου

Ο Προϊστάμενος της Β΄ Διεύθυνσης
Επιστημονικών Μελετών
Αστέρης Πλιάκος
Ομότιμος Καθηγητής του Οικονομικού
Πανεπιστημίου Αθηνών

Ο Πρόεδρος του Επιστημονικού Συμβουλίου
Κώστας Μαυριάς
Ομότιμος Καθηγητής της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών